Spectacolul stilistic – Theodor Rogalski

(Daniela Caraman Fotea, 25 martie 2009)

Cunoscuta zicală – cine se asemănă, de adună, avea să funcționeze și în cazul celor pe care Mihail Jora, fondatorul Orchestrei Radio și i-a ales colaboratori. Personalitate „pereche” i-a fost Theodor Rogalski: de origină poloneză, provenit dintr-o familie prielnică stimulării talentului artistic, școlit la Paris și Leipzig, fără preconcepții privind valorile muzicale (iubea și chiar a practicat jazz-ul, muzica de salon...), deținător al Premiului I de compoziție inițiat de George Enescu (se petrecea în 1926), în fine corepetitor la Opera Română din București. L-a acompaniat pe Teodor Șaliapin în 1930 cu ocazia prezentării operei Boris Godunov de Mussorgski, a lucrat cu George Niculescu Basu, Arta Florescu ș.a. Avea exact 29 de ani când Mihail Jora i-a propus colaborarea în vederea înființării unei orchestre simfonice pentru microfonul Radio – Societatea de Difuziune Radiotelefonică din România, cum se numea instituția căreia Rogalski i se va dedica cu trup și suflet, indiferent de vicisitudini, lipsuri materiale, intrigi. Diferenția cu severitate talentul de... talant... A fost un joly jocker în spațiul radiofonic, ani de-a rândul: ca pianist, redactor, conferențiar la microfon – pe teme muzicale evident, având auditori fidelizați, component al unor formații camerale, coordonator al programelor, dirijor. Și-a împărțit „bagheta” cu Mihail Jora, Carlo Brunetti – la rândul lui fost corepetitor la Opera Română, repatriat însă în 1932 în urma obținerii unui contract la Radio Roma. În cele din urmă, Rogalski a obținut directoratul muzical, funcționând ca atare, între 1937 – 1944.

Prin dirijat și-a amprentat concepția în spectacolul stilistic derulat pe unde. După plecarea lui Jora din instituție, echipa baghetei dirijorale se augmentează celest prin Alfred Alessandrescu, Ionel Perlea, Constantin Bobescu. Cu Rogalski, careu de ași, muzicieni de elită, cu vastă viziune asupra istoriei muzicale, prezentată abil de la microfon, publicului: pe trasee creative, temporale, dorite a se afla în completare la repertoriul Filarmonicii.

La Radio se practica varietatea opusurilor: era obligatorie având în vedere evantaiul extins al înregistrărilor difuzate zilnic de pe discuri, ca atare concurența.

La doar 2 ani de la înființarea postului de Radio, 70% din emisiuni erau susținute de orchestră. Documentele vremii menționează obligativitatea prezenței neîntrerupte a muzicienilor la microfon; urmare necondiționată: concediile se desfășurau prin rotație.

În fiecare seară de marți orchestra susținea concertul simfonic, dar solicitarea instrumentiștilor era un adevărat slalom printre genurile muzicale, inclusiv cele neacademice. Calitatea profesională, pregătirea, înzestrarea nativă, virtuozitatea, citirea la primă vedere, nu în ultimul rând disciplina erau obligatorii și deloc ușor de practicat. Rogalski este cel căruia i s-a datorat cizelarea orchestrei; a contribuit la aducerea ei în imediata vecinătate valorică a Filarmonicii. Și, încet, încet, a publicului. La început, neînsemnat numeric: circa 20 de persoane! Atât permitea spațiul noului studio din Strada Berthelot nr. 60, inaugurat la 11 februarie 1932, purtând semnătura arhitectului G.M. Cantacuzino și a inginerului constructor Liviu Ciulei. (Este actualul studio Alfred Alessandrescu). Așa a fost începutul... Programul: Suita I-a pentru orchestră, în do major op.9, de George Enescu, Trei capricii de Theodor Rogalski, Rapsodia română nr.1 de Stan Golestan. Dirijor, Mihail Jora, cu excepția piesei mediane pentru care a urcat pe podium însuși compozitorul:

Rogalski. Despre asemenea practici, mai puțin obișnuite astăzi, strategii repertoriale, evenimente, alte personalități ale orchestrei Radio, în comentariul următor (va urma).